

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Concilia Provincialia Mediolanensis Sex

Borromeo, Carlo

Venetiis, 1602

S.D.N.D. Gregorii Papae XIII. Constitvtio, De eleemosynis Monialibus
præstandis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62072)

litatem & incolumitatem largiatur. Romæ die decima, Septembris
Millesimo, Quingentesimo, Septuagesimo secundo.

Illustris. & Reuer. Amplit. tuæ.

Humilis. Seruus Philipp. Boncomp.
Cardinalis S. Sixti.

à tergo

All' Illustris. & Reuer. Sig. mio offeruandissimo
Monignor il Cardinale Borromeo.

S. D. N. D. GREGORII PAPAE XIII.
C O N S T I T V T I O,

De eleemosynis Monialibus præstandis.

GREGORIVS Episcopus, seruus seruorum Dei,
Ad futuram rei memoriam.

DE O sacris virginibus, quæ contemptis illecebris se-
culi, diuinis se obsequijs manciparunt, æquissimum
est, præcipua quadam à nobis ac singulari sollici-
tudine prouideri, tum vt ab eis omnia, quæ sanctū
ipsarum propositum impedire possent, remouean-
tur, tum etiam vt eis in cultu Dei caste ac religiose
permanentibus, quæ ad uictū necessaria sunt, sub-
ministrantur. Et quidem post sacri Concilij Tridentini decretum, quo
constitutio fel. recor. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri,
quæ incipit, Periculoso renouatur, prohibens ne aut ipsis monialibus
ex monasterijs suis egredi, aut ulli cuiuscumque sexus, aut ordinis per-
sonæ ad eas ingredi liceat. Et præterea uniuersis Episcopis præcipitur,
vt in omnibus monasterijs sibi subiectis, in alijs uero sedis Apostolicæ
auctoritate claustram sanctimonialium, ubi violata, diligenter resti-
tui, ubi uerò inuiolata, conseruari maximè procurent. Pæ memoriæ
Pius Papa V. etiam prædecessor noster uictui quoque & necessitati-
bus ipsarum prospicere cupiens, cum superiora illa approbasset, atque
innouasset, eademque omnia etiam in monialibus quarumcumque

Mili-

Militiarum etiam Hierosolymitanę, omnibusq; alijs tacite vel expresse religionem professis, quocumque nomine censerentur, locum habere decreuisset: ne illę quicquam detrimenti in necessitatibus suis ac occasione paterentur, etiam precepit locorum ordinarijs; & superioribus earum, vt fidelium eleemosynas per conuersas non professas, vel professas quidem, sed etatis saltem quadraginta annotum, & iam pridem conuersas, quę in domibus contiguas, extra tamen monasterium degerent, colligendas curarent; ita tamen vt predictę Conuersę neq; clausuram aliarum monialium, nisi in casibus permissis, ingrederentur, nec ex illis ipsis, habitationibus suis ad tales eleemosynas colligendas sine permissu Ordinariorum, aut Superiorum suorum exire possent. Quod sine hoc quidem sufficere videretur, idem Pius predecessor mandauit ipsis Ordinarijs, & Superioribus, vt negotium darent aliquibus personis pijs tales eleemosynas colligendi, aliaque arbitrato suo prospicerent, quę ad subleuandam Monialium inopiam expedire iudicarent. Cum autem, sicut accepimus, multę Moniales, etiam quę Tertiarię vocantur, sub solenni religionis voto, perpetuaque clausura degentes, alięque tabulis literis comprehensę, & in ipsa clausura permanentes multis preterea ad se sustentandas necessarijs egeant; neque vsque ad hoc tempus vilo sufficienti remedio earum necessitatibus subuentum sit; quin etiã alię Tertiarię citra vllum solenne hucusque votum viuant, quę ad suas suorumuę domos neutiquam rediturę essent, sed sub solenni religionis voto, & clausura predictis permanerent, si earum congruę sustentationi prouideretur: Nos, qui illas necessarijs rebus destitui nolumus, certioresque facti sumus in multis Ciuitatibus, oppidis, villis, aut alijs locis tam in Ecclesijs, & Monasterijs, quam Hospitalibus, Collegijs, Confraternitatibus, & alijs locis pijs, etiam quę à priuatis hominibus, tum Ecclesiasticis, tum Laicis multas ac diuersas eleemosynas Christi pauperibus erogari, Considerantes in huiusmodi personas vel in primis exercendam esse charitatem, quę voluntaria paupertate suscepta ab omni hominum commercio segregatę, Deo seruiunt, & assiduis precibus iram ipsius, ob peccata conceptam, à Christiano populo deprecantur: Illud quoq; cogitantes, si eis ad tales eleemosynas petendas ad loca predicta conferre liceret, vix fore, vt predicta Monasteria, Ecclesię, loca, ac personę, eis singulis non tantum saltem tribuerent, quantum singulis alijs pauperibus eodem concurrentibus solent, Vniuerso illi Deo deuotarum mulierum generi de opportuna ac sufficientis subuentionis auxilio providere cupientes, De nobis attributę potestatis plenitudine, statuimus, & ordinamus, vt omnes, & quicũq; Patriarcha, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, & alij Ecclesiarũ Prelati, necnon Abbates, Priores, Praepositi, & alij Ecclesias Patriarchales, Primatiales, Metro-

M m m
politanas,

politanas, Cathedrales, & alias Ecclesias, necnon Monasteria, Pri-
 oratus, Preposituras, Canonicatus, prebendas, dignitates, persona-
 tus, administrationes, officia, ceteraque beneficia Ecclesiastica cum cu-
 ra, & sine cura secularia, & Sancti Benedicti, Sancti Augustini Cister-
 cien. Cluniacen. Premonstranten. Carusien. Camaldulen. Sancti Ba-
 silij. Cassinen. alias Sancte Iustine, Montis Oliueti, Sancti Saluato-
 ris, ac Lateranen. & Cruciferorum, seu Fratrum Sancti Hieronymi,
 necnon Predicatorum, Minorum, Minimorum, & Carmelitaru, Ere-
 mitarum eiusdem S. Augustini, Seruorum Beatę Mariae, Sanctę Cla-
 re, & quorumcumque aliorum tam virorum quam mulierum Mendi-
 cantium ordinum, & Congregationum, & Militiarum regularia, etiã
 de iure patronatus Laicorum, etiam nobilium, Ducum, Regum, &
 aliorum Principum existentia, in titulum, commendam, administra-
 tionem, & alias quomodocumque obtinentes, necnon Rectores, Gu-
 bernatores, Confratres, Administratores, ceterique omnes, qui ratio-
 ne illorum, necnon Capitulorum, Conuentuum, Mensarum, Hospi-
 talium etiam Laicorum, & per Laicos administrari solitorum, Chri-
 sti fidelium Confraternitatum, Scholarum, Collegiorum, ac aliorum
 piorum locorum quocumque nomine nuncupatorum, & in quibus-
 uis mundi partibus consistentium, que singulis annis, mensibus, heb-
 domadis, vel diebus ex Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum, Of-
 ficiarum, dignitatum, & beneficiorum, ac Congregationum, Hospi-
 talium, Confraternitatum, Scholarum, Collegiorum piorum, & alio-
 rum locorum predictorum fructibus, redditibus, & prouentibus pau-
 peribus Christi aliquas eleemosynas in pane, frumento, farina, uino,
 edulij, pecunia, seu alijs ad victum, vel vestitum pertinentibus, etiam
 ad supplicationem, & preces & per cedula, & bolletinos, aut alias di-
 stribuere, & largiri ab immemorabili tempore consueuerunt, aut alio
 quocumque iure tenentur, ex dictis fructibus, redditibus, & prouenti-
 bus, & quoad Hospitalia predicta ex ijs, que, seruata in illis actuali Ho-
 spitalitate, supersunt, seu supererint, necnon quecumque persone parti-
 culares, etiam laice, vel vniuersitates etiam laicorum, que testamento, ul-
 tima voluntate, vel alia dispositione, etiam inter viuos, aliquas tales ele-
 mosynas facere tenentur, dimidiam partem omnium, & quarumcumq;
 eleemosynarum, & largitionum huiusmodi quocumq; nomine nuncu-
 pararum, quocumque tempore & modo distribui solitaru, etiam si spe-
 ciali nota dignę, & secundum pias defunctoru, aut aliorum voluntates
 sub certa forma ab eis testamento, vel alia quacumq; dispositione distri-
 buendę sint, dummodo non in certas personas, nec ad certos vsus pios
 alios, quam victus, & alimenta pauperum distribuuntur, quibuslibet
 predictarum Monialium, etiam Tertiariarum, sub solenni religionis

voto, & perpetua clausura de cætero viuentibus, & in terris & locis, quorum pauperibus huiusmodi eleemosynæ distribuuntur, cõsistentibus, Verè, realiter, & cū effectu, & absq; vlla eleemosynarū & largitionum huiusmodi petitione, exactione, & conquisitione, aut alia desuper à nobis expectata iussione, aut mentis nostræ declaratione, ac quibusuis mora, subterfugio, ac exceptione, cessantibus, reiectis, dare atq; distribuere omninò teneantur, & quā dimidiam partem nos illis applicamus. Vt aut præmissa omnia cum charitate, & pietate procedant, & efficaciter suum effectum sortiatur, vniuersis & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorū ordinarijs per Apostolica scripta mandamus, vt quisque per se vel alium seu alios ad præsentium exequutionē in suis Ciuitatibus, & Diocesib. procedēs, ab Ecclesijs, Monasterijs, Hospitalibus, Cõfraternitatibus, Scholis, Collegijs, Locis, & Ecclesiasticis, ac Laicis personis prædictis, etiā quomodolibet exēptis, dimidium eleemosynarum hmōi exigant, ac pro portione, vt Ordinarijs ipsis locorū æquum esse videbitur, singulis pauperū Monialiū etiā Tertiariū Monasterijs hmōi suarū Ciuitatū, & Diocesum, etiā si alijs superioribus subiectæ sint, cū effectu distribuant. Nos. n. eisdē locorum Ordinarijs etiā tanquā Apostolicæ Sedis delegatis, ac cuiuslibet illorū tā per se, quā aliū vel alios præmissa faciendi, ac etiā contradictores quoslibet & rebelles per penas pecuniarias eorundem Ordinariorū, & cuiuslibet illorum arbitrio infrigendas, & applicandas, ac in subsidium sententias, cēsuras, & penas Ecclesiasticas, aliaq; opportuna iuris & facti remedia quacūque appellatione postposita respectiue cõpetendi auxiliumq; brachij Sæcularis inuocandi, aliaque in præmissis & circa ea necessaria, & opportuna faciendi, gerendi, mandandi, & exequendi, plenā, & liberam facultatē, & auctoritatē concedimus, & impartimur. Insuper, quia valde rationi consonū est, vt etiā ij, qui ipsis Monialibus etiā Tertiarijs indigentibus præfatis consanguinitate aliqua sunt coniuncti, aliquod in præmissis subsidium conferant, cum ratio sanguinis, & debitum charitatis & honestatis id exoptulet, singulis locorum Ordinarijs committimus, vt omni eos officio & diligentia monere, eisq; persuadere studeāt, parentes uerò & fratres ac alios, ad quos illas, si in sæculo permāsisent, dotare pertinebat, vel ad quos bona & successiones deuenierunt, & qui si eas nuptui tradidissent, multo amplius, quàm ingredientibus Monasterium dedissent, vel si qui eas nunc domi retinerent, vel si ad illorum domos redirent, eas alere tenerentur quibuscūque vijs ipsis beneuolis inducant, vt Monialibus etiam Tertiarijs prædictis iuxta eorum facultates charitatiue subueniant, scituri id sibi etiam ad animarum salutem plurimum profuturum. Cæterū quod attinet ad Conuersas professas, quas prædictus Pius prædecessor per prædictas literas sub certis condi-

tionibus ibi contentis permittit posse manere extra Monasteria pro colligendis eleemosynis eisdem locorum ordinarijs iniungimus, ut quibus Monasterijs prædictarum Monialium quotidianis laboribus computatis supradicta, uel alia qualibet ratione de sufficienti subuentione, & sustentatione prouissum esse cognouerint, easdem Cõuersas sub eadem clausura cum alijs Monialibus reducant, neque à suis Monasterijs amplius exire permittant, Conuersas uerò non professas, & profiteri nolentes dimisso habitu domum remittant; neque alias in futurum, nisi professionem suo tempore emissuras, atque sub perpetua clausura mansuras, in Monasteria huiusmodi recipi permittant. Quod autem idem Pius prædecessor statuit de cætero nullas alias Cõuersas professas recipi amplius, etiam de consensu suorum superiorum, posse, ita esse intelligendum declaramus, præter illas Conuersas, quæ extra Monasterium in domibus contiguis degerent. Eleemosynarum uerò prædictarum contributionem & applicationem durare, & ualere decernimus, ac suos effectus ad plenum sortiri debere, donec numerus Monialium etiã Tertiariarum huiusmodi (quem per illos locorum ordinarios, etiã in Monasterijs ab eorum cura, & regimine quomodocũq; exemptis, cum illarũ superiorum interuentu stabiliri, & ordinari, neque supra illum numerũ alias recipi posse, etiam de consensu superiorum suorum, volumus & mandamus) ita imminutus fuerit, ut reliquæ Moniales & Tertiariæ ex proprijs redditibus Monasteriorum ipsorum, uel consuetis eleemosynis se commodè sustentare queant; super quo eorundem ordinariõrum conscientiam oneramus: ita tamen ut decedentibus singulis ex tribus earundem Monialium partibus, tertiã quoque earundem eleemosynarum partis distributio, & sic successiue in totum extinguantur, atque in pristinum statum sub debitis, aut solitis oneribus reuertantur, & remaneant. Declaramus præterea nullis Monialibus etiam Tertiarijs licere habere ostium, per quod ex Monasterio introiri possit in ipsarum Monialium Ecclesiam exteriorem, in quam sæcularibus ad Missas & Diuina officia patere solet accessus, sed omninò muro obstruendum: neque etiam licere Monialibus etiam Tertiarijs egredi à ianua Monasterij, quæ est pro clausura ipsius Monasterij, etiam ad claudendum aliam ueteriorem ianuam, qua patere solet aditus sæcularibus uenientibus uel ad rotam, uel ad crates, seu loca colloquijs destinata, quæ uulgo parlatoria uocantur, uel ad pulsandum ipsam ianuam clausuram: quæ loca, cum saltem pro causis prædictis patere solent sæcularibus, extra clausuram censerì debent, etiam quo tempore clausa sunt. Insuper quoscumque Dominos & Magistratus temporales in Domino hortamur, monemus, & requirimus, ut ad omnem ipsorum Ordinariõrum, aut alicuius ipsorum petitionem, uel simplicem requisitionem illis in præmissis

missis assistentes omnem opportunum fauorem, & auxilium præsentent, & exhibeant, Ipsis denique Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum ordinarijs præcipimus, & mandamus, vt has præsentis nostras literas (quatum transumptis, etiã impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personę in dignitate Ecclesiastica constituta munitis eandem vbique fidem in iudicio & extra adhiberi debere volumus, quæ ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ) singuli in sua Ciuitate & diocesi publicent ac publicari eas quę iuxta earum continentiam, & tenorem vnã cum prædictis ac alijs prædicti Pij V. & aliorum prædecessorum nostrorum literis, & constitutionibus, & iussionibus pro integra clausurę instauratione, custodia, & firmitate editis inuolabiliter obseruent, & obseruari faciant. Non obstantibus testatorum, & aliorum uoluntatibus, ac foundationibus, & Bonifacij prædicti de una, & Concilij generalis de duabus, non tamen tribus diebus, ac quibusuis alijs Apostolicis, necnon in Prouincialibus, & Synodalibus Concilij editis specialibus uel generalibus constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusuis Ecclesiarum Monasteriorum, & illorum ordinum, Hospitalium, Militiarum, Confraternitatum, Collegiorum, & aliorum piorum locorum prædictorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, priuilegijs quoque, indultis, exemptionibus, libertatibus, gratijs, & literis Apostolicis; Ecclesijs, Monasterijs, & ordinibus, Hospitalibus, Confraternitatibus, Collegijs, & Pijis locis, ac eorum superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis in genere uel in specie ac aliàs quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis, & pluries innouatis; etiam si in eis caueatur expressè, quòd illis nisi sub certa inibi expressa forma, aut aliàs derogari non possit: Quibus omnibus & singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de uerbo ad uerbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quauis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi ac si de uerbo ad uerbum infererentur presentibus, pro plenè & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permanfuris, hac uice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, contrarijs quibuscumque: aut si supradictis uel quibusuis alijs ab Apostolica sit Sede indultum, quòd interdicti, suspendi, uel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de uerbo ad uerbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omninò hominum liceat hęc paginam nostrę ordinationis, statuti, applicationis, cõ-

cessionis, impartitionis, commissionis, iniunctionis, declarationum, decreti, voluntatis, onerationis, hortationis, monitionis, requisitionis, præcepti, mandatorum, & derogationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo, Quingentesimo, Septuagesimo secundo, tertio Kal. Ianuarij. Pontificatus nostri Anno primo.

Cæ. Glorierius.

Indulgentiæ à S. D. N. D. GREGORIO XIII. Perpetuò concessæ, omnibus Ciuitatis, Diœcesis, & Prouinciæ Mediolanensis, Christi fidelibus, qui datis campanæ signis, certo temporis spatio, ab Illustriſſimo Archiepiscopo Mediolani in Ecclesia sua, & ab vnoquoq; eiusdem Prouinciæ Episcopo in suis Ecclesijs præscripto, aut præscribendo, orationi vacauerint.

GREGORIVS PAPA XIII. Vniuersis, & singulis Christi fidelibus Ciuitatis, & Diœcesis Prouinciæque Mediolanensis, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cœlestia arma, quibus inter cætera, dum in hoc seculo nequam peregrinantur Christi fideles, aduersus suæ salutis hostes, in colluctatione assidue utendum eis est, preces sunt, & oratio sancta. Cuius quidem orationis studium, cum & perpetuum, & proprium, & necessarium eisdem esse, non solum verbis, sed exempli sui contestatione docuerit vnigenitus Dei filius, Christus, virtus, & sapientia patris: nos, quæ ad sanctam illam precandi, orandique exercitationem piè ac, religiosè, inspirante Deo, instituta sunt, in ijs illos sollicitè versari, spiritaliq; uirtute longius indies semper progredi, summoperè in Domino cupimus. Quare cum inter alia, quæ ad exercendam populi sui pietatem, sollicitudinis studio, dilectus filius noster Carolus Borromeus tituli sanctæ Praxedis